

FEJÉRMEGYEI NAPLO

Előfizetési árak	
Melyben:	Vidéken:
1 óra 1 K.	1 óra 1.50 K.
3 évre 3 K.	3 évre 4.50 K.
6 évre 6 K.	6 évre 9 K.
1 évre 12 K.	1 évre 18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szent István-tér 1.

TELEFON 202.

Egyes szám: 4 fillér.

Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő- és lapfőigazgató: Baranyay Lajos.

A nemzet

sorai megriktulnak a harcmezőn, itthon pedig garmadára nő az állam adóssága. S ha most lelkesedésünk, hazaszéretetünk kitarítást parancsol és új meg új áldozatokkal, újabb kölcsönökkel siet a hazára minden jóra való fia az állam segítségére, jól tudjuk, hogy ezeket a nagy kölcsönöket e horribilis adósságokat az államnak vissza is kell fizetni. Hogy pedig visszafizethesse, ehhez új jövedelmi forrásokra van szüksége s ez a legkézenfekvőbb jövedelemzaporító: az új adó.

Kellenek új jövedelmek s kellenek új adók, ezzel tisztában vagyunk. De ki fizesse azt, ez a legnagyobb kérdés? Eddig a kormányok mindig legelőször a földre gondoltak. Ellenben a luxuscikkekre nem mindig az egyszerű nép millióinak zsebéből várták a jövedelmet s nem a gazdagok óriási jövedelmeinek megadóztatásából. A földről a termőrétegeket lehuzta az adószedő, ám ugyanakkor megadózatlanul töffögött az automobil, adó nélkül durrögött a pezsgó s nem voltak megfelelő adó alá vetve a gazdagok luxus cikkei. A földesgazda, ha 5 ezer korona értékű negyedtelke volt, több adót fizetett a százféle pótdákkal együtt, mint az olyan kereskedő, kinek évi tiszta jövedelme 10 ezer korona volt.

Mikor a kormányhatalom tervezetű tanácskozásokba kezd, mi kötelességünknek valljuk, hogy rámutassunk arra, milyen irányban haladjon ez a tanácskozás. A szegény nép érdeke követeli, hogyha a kormány adóemelésre gondolt, akkor ne a föld adóját emelje fel, hiszen a föld a fölemelt adója az élelmiszerek árát fokozná s így nemcsak a földmivest, de minder fogyasztót sújtandó, hanem adóztassa meg mindazt, amit gazdagok használnak: az automobil, a drága luxusfogatókat, a nagy lakást, a pipericikkeket, a kártyát, a billiárdot, a pezsgót, a finom

palackozott bort, a specialitás szivarokat, szóval amit a gazdagok, a jómóduak élvezhetnek.

Mert az az igazság, hogy az új adók ne annak s szegény földműves népek bőrére menjenek, hanem azok viseljék a háború terhét, akik itthon vámost szedtek a háborús nyomorúságból és kerestek a háborun.

Háború.

A német kancellár

második nagy beszéde, amit tegnap mondott, a szocialista támadások ellen védelmébe vette a német háborús nagyipart, de ugyanebben a beszédben megvédte a szocialistákat is azok ellen az ultrakonzervatív szutyongatások ellen, amelyek a kancellárt kimondott szocialistaellenes politikára akarják bírni. Szó esett Wilson békeközpontjáról is és a kancellár jelentette, hogy nem enged, hogy olyan nyomást gyakoroljanak a német nemzetre, amely azt a háború gyümölcsétől megfosztaná.

A nagy orosz

offenzíva megindult. Csernovic körül óriási erőfeszítéssel harcolunk és a városról északnyugatra az egész harcvonalon heves tüzérségi harc van. Az oroszok, akiknek sorában szerb katonák is harcolnak, eddig minden áttörési kísérletükkel kudarcot szenvedtek. Kétféle óras pergőtűz után támadott csak az orosz gyalogság, amely az ismert módszer szerint tizenegyes rajvonalakban nyomul előre. Az orosz katonaság összeállítását most olyan, hogy a régi harcvezető csapatok marakáival együtt küzdenek az újonnan sorozott évfolyamok.

Olasz harctér.

Asiagótól délnyugatra csapataink folytatták Cesiumnál támadásukat és elfoglalták a Busi Bollót.

Véresen visszavert orosz támadások.

Volhnyában a Putilovka felső folyásánál küzdő csapatainkat a nagy tulerőben levő ellenség elől Luck vidékére vittük vissza. Ezt a mozdulatot az ellenség részéről való lényeges zavarás nélkül hajtottuk végre. Az egész északkeleti harcvo-

nal minden más helyén véresen visszavertük az oroszokat: a Styr alsó folyásánál, Rafalovkától északnyugatra, a Kormin patak mentén, Berestianál, Szapanovnál, a Strypa felső folyásánál Jaslovicnél, a Dnyeszter mellett és a besszarábiai határon.

A Hagegélyző pünkösdi vasárnapi ünnepélye.

Ugy a városban, mint a vármegyében élénk érdeklődéssel várják a pünkösdi vasárnapi ünnepélyt, amely a Lövészkerben lesz megtartva. Az előkészítő bizottság serényen dolgozik a siker érdekében, hogy minden nagyobb méretű kiállításával is jól sikerüljön. A siker most már tulajdonképpen a jó időn múlik. A rendezőség azonban úgy határozott, hogy esős időben is megtartja a Lövészker nagytermében.

Az ünnepély délután négy órakor kezdődik, a belépődíj 40 fillér, családjegy 1 kor. katonák és gyermekjegy 20 fillér, kórházi és üdülő katonáknak ingyenes. Lesz azután 1, 2 és 3 kor. jótékonyági megváltási jegy. Az összes pénztári ügyeket a Fejérmegyei takarékpénztár bonyolítja le. A főrendező s a következőkből áll: Ságó Lajos, Simon Sándor rendőrfőkapitányok, Vitnyédy csendőrszázados, Riedl százados, Grünfeld Pál, Kiss Géza, Szöllőssy Ferenc, Herzfeld főhadnagyok és dr. Csitáry Emil. Az előkészítő bizottság vezetői Géczy ezredes, állomásparancsnok, Schmidt Ferenc ezredes, Szűcs Jenőné és Heltay Jenőné. A katonai segítség kirendelője László István alezredes. Az ünnepély délutáni programja a következő: a 35. gyalogezred zenekarának hangversenye, felsőbbleányiskola éneke, báb-színház, cserkész sramlquartett, orosz nemzeti táncok és nóták, öszzcigánybanda muzsikája, tekeverseny, teniszverseny, pezsgó, sütemény, virág, trafikárúsítás, szépségverseny, bókkiárúsítás, nagyszabású tárgysorsjáték és aukció. Az esti program, amely 9 órakor kezdő-

dik, a következő lesz: Kabaré a nagyteremben, amelynek műsora: Szöllőssy Ferenc főhadnagy prologja, szavalja Rexa Nikola. Operaáriák, éneklő Szentgyörgyi Ida operaénekesnő: zongorán kíséri Hermann László. Háborús nóták, előadja a honvédek énekkara. Füttyprodukció, előadja Daróczy Zoltánné. Zenetrió, rendező a 35. gyalogezred zenekara. Báb-színház. Aktuális kuplék. Háborús nóták, amelyeket szintén a honvédeknek produkál. A kabaré konferansza Kiss Géza. Belépődíj 60 fillér. A különféle árusításokra az előkészítő bizottság hirlepillag kérte fel a város urileányait s akik jelentkeztek, azokat a következőképpen osztotta be:

Pezsgó elárúsítás: Szűcs Jenőné Schrantz Ferencné, Hübner Károlyné, Grünfeld Pálné, dr. Kovácsy Zoltánné, László Istvánné, Vignyázó Imréné, Wertheim Pámmé. Leányok: Kammerer Dóra, Tarafás Ilona, Szabady Annus, Kálmán Margit, Hübner Marietta, Fleischer Annus, Takácsi Nagy Melánia, Lauschmann Márta, Halász Irén, Roediger Erzi, Székely Irén, Giffing Póli, Lukács Klári, Karl Emmy, Bernstein Róza, Koller növérek.

Süteményárúsítás: Heltay Jenőné, Aulik Józsefné, Ságó Lajosné, Lauschmann Gyuláné, Lukács Erzi, Takácsi Nagy Józsefné, dr. Herz Oszkárné, Léeb Mária, Nagy Ignácné, Piinn Istvánné, öv. Eisenbart Ferencné. Leányok: Pataki Lenke, Halász Edit, Vadász Olga, Pick Marietta, Gerő Paula, Fleischer Zsuzsa, Majoros Blanka, Havranek Anica, Szammer Mária, Bezdek Mancsi, Stanc Ilona, Kovács Ilona, Loránt Sándorné, gróf Széchenyi Sarolta, Koller Margit, Eördög Baba, Hübner Aliee, Rexa Vera, Balassa növérek, Frank Erzi.

Virágárúsítás: Rexa Miklósné, Meszlény Pálné, Körömdi Péterné, Weisz Miksáné. Leányok: Táttay növérek, Tunner Irén, Körömendy Mária, Apt Irén, Herz Mariska, Keller Ágota, Bruck Róza, Henter Pálma, Kövessy Emmy, Kálmán Irén, Kenessey Mici, Rexa Nikola, Kovács Stefi. **Trafikelladás.** Vértessy Matild, Riedl kapitány, Elek Gyuláné, Rauscher Béláné, Mayerhoffer Ferencné. Leányok: Szepessy Karola, Klökner Sarolta, Klein Jolán Palánszky Ilonka, Lövinger Bözsi, Uri Ophélie, Roediger Melánia, Ribizsnyky Dudas, Balassa Margit, Szauer növérek.

Tárgyorsjáték és árverés: Reé Bella, Wertheim Pál, Kiss Géza, dr. Csitáry Emil. Leányok: Prasz-novszky Irén, Székely Irén, Székely Mária, Illés nővérek, Schlamadinger Márta, Bárdossy nővérek, Kövessy Mária, Szalka Józsa, Weisenfeld Mária, Ringhofer Györgyike, Kostyelik nővérek, Gerendai Mici, Zavodnik Mád, Orbán Margit, Schier Lili, Schlesinger nővérek, Posszel nővérek, Klein Kamilla, Strasser Mariska, Márián Mária, Kerdl Ilonka, Kövessy Piroska, Mészáros Sarolta, Erdős Bözsi, Rechnitzer Margit, Schubert Margit, Vértes Bözsi, Hajós Margit, Larenz Elza, Kovács Margit, Csöppenszky Emmy, Friedmann Kató, Halmossy Mici és Gizi, Barna Idus, Velinsky Margit, Andráskovits Aranka és Margit, Botos Tercsi, Koller nővérek, Fodor Erzsé és Fodor Babi, Novák nővérek.

Jelvényeladás. Dr. Eisenbarth Károlyné, Lihyan Viktória. Leányok: gróf Széchenyi Irma és Márta, Baranyay Mariska, Kégl Adus, Simon Otília, Sohár Ida.

Szépségversenygyűjtés. Kiss Géza, dr. Csitáry Emil. Leányok: Molnár Boriska, Kövessy Margit, Sági Erzsé, Havranek Karola, Klein Ella, Wertheim Klári, Balassa Erzsé, Fábian Mária, Francis Irén, Héj Rózi, Schmoltz Emilia, Mészöly nővérek, Mayer Boriska, Praznovszky Gizi, Schlamadinger nővérek, Balogh Józsa, Marschall Mária, Balassa Márta, Sterk Erzsé, Fodor Bözsi, Tremkó Rózi, Liebhardt Erzsé, Klein Margit, Kovács Margit, Riedl Ilona.

A bókkiarustáshoz a leányok önként jelentkeznek. A beosztásnál csak azok szerepelnek, akik szerda este jelentkeztek. A később jelentkezőket pótlólag osztják be. Akinek neve

tevédsébből kimaradt, szintén szíveskedjék jelentkezni. Aki bármilyen felvilágosítást akar, jelentkezzen a Hadsegélyzóban. A rend fenntartásáról a katonaság, csendőrség, és a rendőrség fog gondoskodni. Az ünnepségre szánt mindenemü adományt vasárnap délig a Hadsegélyzőbe kell elküldeni. Az ünnepélyre meghívók nem lesznek kibocsájtva, mindenképpen hivatalos, aki a hadjótékonyságban részt akar venni.

Vázsonyi és a szenttamási szerb urak.

A lapok most tárgyalják a szenttamási szerb urak királyi-sértési pörét, amely szerint a szenttamási község intelligenciája egy lakoma alkalmával a cárt éltették, orosz himnust énekelték s vig cigánymuzsika mellett az utcán az orosz hadsereg mellett tüntettek. Különösen a község jegyzője és ügyvédje voltak a vezetők a felháborító tüntetésben. A gaszág természetesen a törvény elé kerül egészen az ítéletábláig.

Es ezt a két szerbet Vázsonyi Vilmos próbálta megvédeni. Az a Vázsonyi Vilmos, aki a fővárosi közéletnek feltétlenül vezetője szeret lenni, aki mindig az „écht” magyarok között követeli meg maga részére az első helyet. Es nem is kételkedünk benne, hogy szívvél, lélekkel az. Felesleges volna most Vázsonyi közszereplését felmelegíteni, a két éven háboru alatt bizonyára még nem felejtették el. Összintén szólva legnagyobb esodálkozásal olvastuk, hogy ez a Vázsonyi

vállalkozott a szenttamási szerb urak megvédésére. Ha hivatalból kizendelt védő lett volna, szót sem szólhatna senki. A kötelesség kötelesség még akkor is, ha orosz cárt éltették, világháboru alatt magyar ellenes tüntetőket is kell megvédeni. Egy Vázsonyinak azonban önként vállalkozni erre a feladatra — igazán furcsa. Mi sehogysem tudjuk megérteni, hogy olyan hangos közszereplőnek, mint ő volt a boldog béke idejében, hogyan lehet odaállni ilyen vádlottak érdekében a törvény elé s azt magyarázni, csürni-csavarni, hogy a szenttamási szerb urak még sem tettek olyan szörnyűséges dolgot s kérni az igazságszolgáltatást, hogy szíveskedjék enyhé lenni.

Mi ezt nem tudtuk volna megtenni a foglyokkal csokolódzó szerbek érdekében, az ilyen dolgokban csak ügyészek tudók lenni, még akkor is, ha a keserves megélhetés gondolai miatt rá lennének szorulva arra, hogy a haza ellen tüntető büntőgyet kenyérkeresetnek kellene tekinteni. Inkább kisebb kenyeret ennénk, de cártétést nem próbálnánk kimagyarázni.

Vázsonyi is bizonyára nincsen rászorulva arra, hogy minden veszetti fejsze nyelének megmenetése után kelljen kapkodnia, dacára a kibírhatalan drágaságnak. Vázsonyi zsebbelleg is nagyur. Bizonyára amilyen nagy demokrata, ép oly kevésbé proletár. Hát akkor hogyan tudott vállalkozni a szenttamási szerb nadrágosok kimosására.

Lesz még idő, amikor Vázsonyi főnyes beszédeket tart majd a rutnének, szerbek és egyéb megbízhatatlan elemek viselke-

déséről a világháboruban. Es akkor rajongói rajongani fognak a nagy magyarért. Mi pedig akkor — ismét felmelegítjük a szenttamási históriát, mert mi nem szoktuk az ilyesmit elfelejteni.

Székesfehérvár és Fejérvármegye vezetői az olasz fronton.

Gróf Széchenyi Viktor főispán, dr. Saára Gyula polgármester és Szűcs Jenő alispán, mint megirtuk, az olasz frontra utaztak vitéz katonáink meglátogatására. A látogatás megtörtént s szerdán este érkeztek haza a nagy utról. Az indulás hétfőn este volt s X-állomásig gyorsvonaton mentek, ahol Sipos ezredparancsnok és Tarits százados gépkocsikkal válták a hazai vendégeket. A gépkocsikkal az ezred táborhelyére mentek. Az utat természetesen a legnagyobb sebességgel kellett megtenni, hogy az esetleges olasz srappelleknek célpontul ne szolgáljanak. Minden veszedelem nélkül megis érkeztek a vitéz tizenhetesekhez. Hogy minő lelkesedéssel fogadták az előkelő vendégeket, azt bajos volna hűten leírni.

Reggel istentisztelet volt. Külön a katolikusoknak és külön a reformátusoknak. A katolikusok istentiszteletén, amelyet az ezred tábori papja celebrált, a főispán és a polgármester vettek részt s istentisztelet végeztével mindketten lelkes beszédet tartottak a katonákhoz. A reformátusok istentiszteletén pedig Szűcs Jenő alispán jelent meg s azoknak ő tartott szép buzdító beszéde.

TÁRCA.

Mikor a nap lángnyelveken beszél.

Irta: Hajós József.
(Vege.)

A protuberanciák képzeletet megvalósító tüzijátékok a nap ezüstenyű koronájában; hozzáarányítva: a földi vulkánkitörések csak fellobbanó szalmalángok. A földi tüzek, melyeket ember képes előidézni, pl. erdőégés révén, a nap tüziuharaihoz képest csak olyan, mint a tűzköböl szikrát kicsaló gyermek játéka a cikázva égő villámhoz arányitva. A nap atmoszférájában dúló tüzes viharokhoz képest a földünkön pusztító legszörnyűbb viharok csak enyhé fuvalmak, mert hiszen a táifun sebessége legfeljebb 60—80 méter másodpercenként; a tornádó légtörséde, mely több kilométeres utvonalon képes letarolni mindent,

ami utjában áll, csak 30 méter sebességgel száguld másodpercenként.

Ezzel szemben Fényi csillagász által észlelt legnagyobb protuberancia feltűró lángja másodpercenként 343 kilométer roppant gyorsasággal lövelte a világtér felé. Szédületes gyorsaság ez! Mert hiszen földünk a nap körüli pályáján „csak” 30 kilométeres gyorsasággal halad, a kilótt ágyugolyó sebessége pedig csak 8—900 méter. A híres „Vastag Berták” 42-es lövedékei röptükben csak másznak a nap lángkitöréseinek gyorsaságához képest. Kevésbé magas protuberanciáknál többen — így P. Fényi is — figyeltek már 300 kilométeres gyorsaságot. Sőt a kiváló csillagfizikus Scheiner szerint 400 kilométeres gyorsaságu napkitörés is előfordul.

A Fényi által észlelt protuberanciák több mint 500.000 kilométer roppant magasságot értek el! Ez a magasság majdnem fele a nap átmérőjének, a föld átmérőjét pedig 50-szer fölülmulja és jelentékenyen

nagyobb, mint amekkora a föld és a hold közötti távolság. A legáltalmasabb földi vulkánkitörés csak gyenge lehellet a napon viharzó tűzkilövellésekhez képest, amelyeknek rejtentő ereje még inkább feltűnik akkor, ha meggondoljuk, hogy a napon a nehézkedési erő 28-szor akkora, mint a földön.

Mi joggal büszkélkedünk technikai haladásunk káprázatos eredményeivel, messze hordó, nagy kaliberű ágyúinkkal, óriás csatahajóinkkal, csatornánkival, gátjainkkal, zilipeinkkel stb. melyek tagadhatatlanul nagyszerű alkotásai az emberi értelemnek. De a technika összes vívmányai mily kicsiny ponttá zsugorodnak össze akkor, ha azokat a nagyszerű kozmikus erőkkel, a Nap fizikai jelenségeivel, a vulkanikus erőnyilvánulásokkal, a vihar által végzett munkával hasonlítjuk össze. Ilyen elfogulatlan összehasonlítások alkalmával: a természet félelmetes erőinek Világkormányzója és Teremtőjével szemben féregként tőporodik össze az ember.

A Nap nagyszerű lángkitöréseit a lángész is tétlenül kénytelen nézni, mert ha gondolkozza szemléli ama lángnyelveket, akkor észreveszi egyuttal, hogy abból az Isten szói, a Teremtőnek mindenhatósága nyilvánul meg valamiképpen. Isten „léte világit, mint égő Nap, de szemünk bele nem tekinthet”.

Ezért van az, hogy oly zseniális lángész, mint Newton, kinek szobrára azt vészték, hogy tudásával felülmulja az emberi nemet, — levette a kalapját valahányszor Isten nevént említette.

Jégbefagyott volna régen a Földünk és az élet meghalt volna rajta s örök sötétség gyászfátyola borulna a temetővé vált földtekére, ha a Nap nem égne az égen. De az Isten kigyújtotta számunkra a Napot az égen, hogy fény és hő-sugaraival világítson és melegítsen a földi lényeknek.

Ne zavarjon meg bennünket az, hogy a Teremtő, bár csillagokat gyújt ki az égbolton s lángkévekké rendez tüzijátékokat a Napon,

SÖVEGJARTÓ vászonáruhaza, Barátok épülete.

Nagy választék

fehér és színes barchetok karton, schiffon és damastból. Különféle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. Ágy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLCSÓ

szabott árak.

Ezután kedves elbeszélgetés következett a katonákkal, akik kitűnő színben vannak s tekintettel, hogy harcterén vannak, jól érzik magukat. Gyömöszölnek a taljánt. Már nem egyszer alaposan elpáholták őket. Van is „respekt”-jük előttük.

Délben Sipos ezredparancsnoknak voltak a vendégek, ahol egy kitűnő harctéri ebédet ettek meg. Mikor József főherceghez mentek, nem találták hadiszállásán, hanem utközben találkoztak s a legnagyobb kegyességgel fogadta szeretett vármegyéje és városa vendégeit, akik az ő meghívására utaztak a frontra. Este vacsorára az ő vendégei voltak, ahol szintén kitűnő harctéri főhercegi menü várta őket. Ép vacsoránál ültek, mikor az inas jelentette, hogy ellenséges repülőgépek láthatók.

Ugyanis a vendégek egész nap nem láttak ellenséges repülőgépet, s az inasnak meghagyták, hogy jelentse, ha esetleg érkeznék. Jött is egynehány, srappellelnek tüstént üdvözlő-súrkre siettek, mire a talián madarak elillantak.

Napközben több tábori körházat megtekintettek, ami a szegény sebesülteknek nagy örömmükre szolgált. A következő napon Lukács vezérezredesnek voltak a vendégei, ahol szintén meleg fogadtatásban részesültek a fehérvári vendégek. Gróf Széchenyi Viktor főispán, aki tábori huszárkapitány egyenruhában volt, a lövészárkokat is megtekintette s oda is elvitte a város és a vármegye meleg üdvözlését.

Ezóta már a pogácsa is megérkezett, s a mi derék katonáink hazagondolva eszik a jó hazait. A jó Isten segítse meg harcos testvéreinket s minél előbb visszontláthassuk őket.

Ómaga mégis a titokzatosság homályában lakik! Hiszen kinyilatkoztatja magát az embernek. Berzsenyink odájában találon énekli, hogy... az égi láng, villáma hirdeti nagy keze alkotásait.

Kinyilatkoztatja magát most is a Teremtő, leszáll hozzánk a természet műveiben, a természet fenségese és szépségei jelenségeiben. Tűzes világok, lángviharok és tüzetgerek ép úgy hirdetik az Ur nagyságát és bölcsességét, mint az éneklő madár, a szin pompás virág és a szirmokon csillogó harmat. Csak megfelelő lelki érzésszerv kell hozzá, mely észre tudja venni a természet rendjében és célszerűségeiben bemutatkozó Istent, — mint ahogy a műremekből következtetünk a Művészre.

Mert ugyan miért van az a sok csillagiény, napsugárzó, az a sokféle színfolt, az a kiapadhatatlan invenció, mellyel tájképet, madárszörnyet, leányarcot és gyermekszemet, hajfűrt és virágszirmot színez a Teremtő? — Azért, hogy akik megértő szemmel nézik e remekalkotásokat, azoknak nap, hold és csillagiényben fűződjék a lelkük, ha megtanulják a szebb, nemesebb, emberibb életet.

Herosztratoszok.

A szabadművészség közelről. — A szabadművészség szerepe a világháborúban. — Kik a felelősök? — A tények. — Az irrodalom is szabadművészesbec. — Jászák viszonya az angol, francia és olasz szabadművészekhez. — Együttműködés, amit nem lehet tagadni. — Egyéb bizonyítékok.

Irtá: Ágoston Mihály.

Ugy áll t. i. a dolog, hogy most néhányan mea culpa-t rebegnek néhaz az utszéli lovagok, mert az igazság Hamzának a gyűrűje mind szorosabb és szorosabb lesz körülöttük. — Nem így kellett volna, hanem úgy kellett volna! Ez is hiányzott, az is hiányzott! — kiáltozzák egymásnak. Egy-másra hárítják a felelősséget. Kiszolgáltatták egymást a lelkiismeretüknek, ha velük szemben lehet egyáltalán szó erről a fogalomról.

Most rájötték végre arra, hogy az építés művészetének nem ők a mesterei. Annnyit sem értenek az építéshez, mint a kömvésinas, vagy mint a csákányostót. Az épület, az ő eszméiknek és dogmáinak hitvány tömege összemomlott. Ők végzetes könnyelműségükben nem számítottak arra, hogy ez a hitvány anyag nem bír dacolni a viharokkal, s hogy összedőlhet és sok embert temethet maga alá: — még ártatlan embereket is, akiknek semmi köziük sem volt az építkezéshez.

Hogy a materializmus titkos kohóiban és a londoni „foreign office” alchimista műhelyében, meg a Buckingham palota párnás székein löztek össze a borzalmat, ez azt az egész világtagadást, ez szabadművészes patet, ez machiavellizmus, ez a libre penseur álláspontja imperialista értelemben — az elvet náluk a helyzet és nem az érzelme határozza meg — aki nem csinál érzelmi dolgokat milliók véreből, mert az érdek úgy követeli: — ez Asquith, ez Grey, ez Poincaré, ez Viviani, ez Briand, ez Salamdra ez Soninó ez Kitchener a vereskező vadölög, ez Nikolejevics Miklós nagyherceg, ez Hervé (a militáristává átvedlett Hervé), ez Amate France, ez d. Amunzio, ezek a Westminster térdszallagos peer-jei, VII. Edward és Cecil Rhodes iskolájának a fanatikusai: petutumban ez Jászi Oszkár, ez Ády Endre, ez Pilió Lajos, ez a „Galilei-kör” és Magyarországon minden hozzá-hasonló böcher-azilum, szóval mindaz, ami nem erkölcsi nem keresztény, hanem nemzeti álláspont, hanem rombolás, hazugság és — hangzatos jelszavakban kifejezett blaszfémia.

Ők evolúciónak, magátólértődőnek szükségesnek tartják a háborút: mióta csak emberek éltek, mindig veredtek — mondják — mindig marakodtak, mindig nyomta az erős a gyengébbet, népek tüntek el és újjak keletkeztek helyette, új vezéreszmék, új gondolatok születtek, új irányokat vett, a haladás stb., — miért legyen hát szerintük ez alól a „természeti szabály” alól kivétel a kultúrember a XX.-ik század embere, ha ez

öröklött betegsége, második természet, ha benn kavarog ez a vérben és par excellence, ha ez életkérdés, ha ez üzlet neki.

(Folyt. kov.)

HIREK.

Napi krónika.

Ne agasszon senkit a most megindult orosz pergőtűz. Az orosz kénytelen támadni, mert az ántánt kétségbeesett helyzetében tőle várak segítséget. Orvendünk, hogy már most megtörténik a kétségbeesett kísérlet, mert kétségtelen kudarca siettetni fogja az annyira áhitottot véget. Az utolsó deszkaszál is kiklik a vízbeülők kezéből és kénytelenek lesznek az után a mentőv után nyulni, melyet mi dobunk feljük. Vilmos császár szavai jutnak eszünkbe, amiket a mult héten mondott a keleti főhadiszálláson Hindenburgnak:

— A gondviselés tulerővel állított minket szembe és ez jó volt. Ezzel kényszerített minket, hogy egész különös cselekedetekkel nagy eredményeket érjünk el. A gondviselés és a mi erőnk segítségével ezután is bízom... Vilmos császár szavai hangosabbak az orosz pergőtűznél.

— Dr. Prohászka Ottokár hadiárva-házra N. N. 13.79 koronát adományozott. Eddigi gyűjtésünk 91986.21 K.

összesen 92000.00 K.

— Tanári kivézés. Pfeiler Anna felsőbb leányiskolai helyettes tanárnót rendes tanárrá nevezték ki, s a miniszter szeptember 1.-ől 1900 K. ajándéka felvétel részére.

— A rokkantak munkakönyve és ipari-gazdálkodása. A kereskedelmi miniszter a rokkant katonák jövőjének biztosítása érdekében igen fontos intézményt létesített. Az ország több helyén a kórházakat megfelelő szakiskolával kötötték össze. Ezekben a rokkant katonák gyógykezelésük mellett megfelelő ipari kiképzésben is részesültek. Most aztán a kereskedelmi miniszter kimondta, hogy az ilyen ipariskolák elvégzése rendes munkakönyv váltására jogosít. Sőt, ha az illető munkakönyvet váltó katona igazolja, hogy már két évig gyakorlatilag is képezte magát, ez esetben rendes iparigazolványt kell kiadni részére.

— A szentatya a hadifoglyokért. Már többször tettünk említést arról az igazán atyai szívre való gondoskodásról, melyben Szentésges Atyánk, a római pápa részesíti olasz fogtságban levő katonáinkat. Most ugyan arról kapunk hírt Szentenstein János főhadnagy levelében, aki apr. 24-én íthoni szeretteihez Baronsiából írt soráiban egyebek közt ezt írja: „Nehéz, sorsunkban egy kis pi-

lenhöz jutottunk, lelkünk egy pillanatra felvidult s a jó Istent közelebb éreztük magunkhoz: a salernói érsek volt itt, a pápa áldását és üdvözlését hozta nekünk, kath. híveinek. Mindegyikünk egy kis érmét is kapott, amit szintén a Szentatya küldött. Az a tudat, hogy a Szentatya ilyen szeretettel gondol ránk, nagyon jól esett lelkünknek.”

— Erőteliségek. A székesfehérvári jótékony nőgyógyászati hálóadó sz. miséje folyó hó 10-én déli ót 9 órákor lesz a székesegyházban, melyre az egyesület tisztelt tagjait ez uton is meghívja. Szögyény-Marich Julia védnök.

Pünkösdi hétfőjén a Maroshegyi kápolnában reggel 8 órákor sz. mise lesz.

Pünkösdi vasárnapján a székesegyházban a Szentelekmise reggel 5 órákor lesz.

— Ilyen a mi villanyunk. Hadiseregcsallító vagyonával rendelkezünk, ha annyi pénzünk lenne, a hányzór már szó esett a mi villanygyárunk nyom rúságáról. Nem a rossz világítás ellen szólnuk, ehhez már hozzászoktattott Bennünket. A ducok ellen kell megrovást szerkeszteniük, az elkorhárdt vezetékoszlopok ellen, amelyek kezdenek eláradni, s a földre nyújtózkodnak le. A vezetékek természetesen, nem marad a levegőben, hanem ez is le kívánkozik az oszlop után a porba. Így történt ez tegnap a Budaúton, s egy szerencsétlen lo volt az ártólat, azon vágott egy hatalmasat az áram. Ha embernek jut a megpisztelés, talán ott is marad örökre. Jól tenné a rendőrség, ha eljárat indítana a társaság ellen. Talán ilyen eszközzel rákényszeríthetők, hogy azokat az elkorhárdt ducokat kicserélje. Sok a panasz továbbá a villanyörök ellen. Egész kis gyűjtőteményünk van ebből a fajból. Az érdemes társaságnak van olyan órája, amely annyira szereti a gazdáját, hogy lassan állanlóan írja az áramot. Akinek rossz az órája, jelentsa a társaságnak, hogy cseréje ki. Ha kérését teljesítik, akkor meg nekünk jelentsa. Ha nem volnánk elkeseredett háborus hangulatban, jutalmat tűznék ki annak, aki villanyóra kicserélésének hírével lepne meg Bennünket.

— Az Uránia színház hadijótékony-sága. Pénteken, miként már megirtuk, Fekete Géza mozitulajdonos áldozatkészségéből, mindkét előadás az Uránia színházban a Hadsegélyző céljaira lesz. A pénteki mozitáogatás tehát hadijótékony-ság. Fekete Géza jótékony-ságát a közönségnek is támogatni kell.

— Egy ezüst ciparittatárca G. B. monogrammal, amely a tulajdonosának kedves emlék, a Lovász-Kertől a Deák Ferenc utca, Alagi Dezső utca, Budai ut, Megyeháztérén az a Háltérő május 31-én elvesszett. A megtaláló 50 korona jutalmat kap, hozza be a szerkesztőségbe.

Fűzőim, melyek pontos méretek

Kalap-ujdonságok naponta érkeznek.

alapján vannak elkészítve, a legolcsóbb ártól a legfinomabb minőségig vannak raktáron.

Radó

női divat különlegességek üzlete, Nádor-utca 1. sz. — Telefon 341.

— Alávaló hitvesi hütlenség. A Fejérmegyei Napló többször szövéttette azt a szomorú, alávaló dolgot, hogy egyes hadiasszonyok undorító módon feledkeznek meg a tisztességről, s hadifoglyokkal kötnék barátságot. Valahányszor írás jelent meg, erről az ocsmány-ségről, amiről igazán nem szívesen írunk, rendszerint egynehány névtelen levél volt a válasz, amelyben azt írták, hogy miért bántjuk mi az ilyen hadiasszonyokat. Nem felelünk az ilyen írásokra, ellettük szomorú emlékjegyteményünkbe. Lesz még idő, amikor majd napvilágra kerülnek az ilyen levelek. Hogy mennyire szükséges volt a mi figyelmeztetésünk, hogy mi alaptalanul nem szoktunk vádolni, a csütörtöki törvényszéki tárgyalás ad igazat nekünk, s erősíti meg állításunkat az utolsó betűig. Most névtelenkedjenek, hogy miért ostorozzuk a hitvesi hütlenséget. Most vegyék elő ezek a fogadatok prókatorok az újságok s olvassák az alábbi elszomorító históriát.

Fogolyzökletésért állították a törvény elő Martonics Mihályt, 32 éves asszonyt. Azt mondta a súlyos vád, hogy Martonicsné, amíg férje a harcstéren volt, a házért vérzeni, orosz foglyot fogadott magához, szállásra és élelmézésre. Sipos Endre törvényszéki bíró előktele alatt tárgyalta a fogolyzökletés bűnügyét, dr. Hajcsok és dr. Horváth voltak a szavazó bírák, a vádat dr. Keller Gyula képviselte a jegyzőkönyvet dr. Lévy vezette. A törvényszék Martonicsné büntetésnek mondta ki s 8 napi fogságra ítélte. Az ügyés, nagyon helyesen, súlyosbításért felbevezet.

— Elhunyt nyugalmazott főszámvevő. Szabó József, nyugalmazott főszámvevő, hosszas szenvedés után 69 éves korában elhunyt. Temetése tegnap délután öt órakor volt a Kigyó utca 1. számú gyászházából a ref. egyház szeriartása szerint a sóstói temetőben.

— A nyomor című hírtünkre G. M. 10 koronát küldött a szegény családnak. Rendeltetési helyére küldtük, s az adományozónak megüzenhetjük, hogy jobb irgalmasági cselekedetet nem gyakorolhatott volna.

— Más neveket is találhatnánk. A hivatalos lapban olvassuk, hogy Hirschi a nevét „Bihari”-ra, Wojtasek „Veselényi”-re, Penkasz „Petőfi”-re magyarosították. Nagyon helyes. Csak magyarosodjanak. De hát szerényebben hargzó nevek nem felelnek meg mint épen Veselényi és Petőfi?

— Csomagok címzése hadifoglyaink részére. A közönség által az ellenséges országokban levő hadifoglyok címére feladott csomagoknál a feladó nevét és lakását mindenkor magára a csomagra is fel kell jegyezni, hogy az esetleg kézbesíthetlenné vált csomagot a szállítólevél elvesztése esetén is vissza lehessen kézbesíteni a feladónak. Elengedhetlen kellek továbbá, hogy a hadifoglyoknak szóló csomag címírátában meglegyenek mindazok az adatok, amelyek szállítólevél címadataiban vannak, hogy a csomagot szükség esetén szállítólevél nélkül is lehessen kézbesíteni.

— Koszorúmegváltás. Özv. Grünfeld Jakabné férje ravatalára szánt koszorúmegváltásért a jótékony nőegylet céljaira 50 koronát adott.

— Tíz koronát találtak. A tulajdonosa kellő igazolással átveheti a kiadóhivatalunkban.

— Lopott a vendég. Schwartz Sándor úgynökhöz, aki a József-utcában lakik, valami Váradiné nevű asszony állított be egy kis szállásért, mert, mint mondotta, a férjét jött Székesfehérvárra meglátogatni, aki itten katonáskodik. A vendéglátási szíveséget Váradiné azzal hálálta meg, hogy elemelt egy pár fűzős cipőt 60 korona értékben.

— Székesfehérvár állatállománya. Hogy is szoktak mondani az árdragitók? Ja, kérem, megcsappant az állatállomány, nem lehet olcsón adni. A Fejérmegyei Napló számtalanszor rámutatott, erre a hazugságra s most a statisztika is megcáfolja őket. Csúfosan cáfól rá a lelketlen árdragitókra. Azt mondja a statisztika, hogy Székesfehérvárot 1913-ban 2380 darab szarvasmarha volt, 1914-ben 2397 darab, 1916-ban 2424 darab, vagyis a szaporulat 1914 évvel szemben 67 darab. — Sertés volt 1913-ban 4118, 1914-ben 6144, 1916-ban van 10034, vagyis a szaporulat 1914 évvel szemben 3890 darab. — Ló volt 1913-ban 1639, 1914-ben 1660, 1916-ban van 1298, vagyis kevesebb 362-vel. — Juh volt 1913-ban 12, 1914-ben 45, most van 9 darab. — Kecske volt 1913-ban 64, 1914-ben 127, ma van 135 darab. — Szamár volt 1913-ban 15, 1914-ben 16 és ma van 7 szamár. — Árdragitók, ezt a statisztikát még sokszor a fejetekek fogjuk vágni. Erről még sokszor csevegünk, még sokszor bebizonyítjuk, hogy a közvetítők, a spekulánsok miként végezték városkoplaltó munkájukat, amikor az élőállatok árát ilyen halatlán csimboraszóra emelték.

— Tisztinyugdíjtárgyalás. A vármegyei házában folyó hó 13-án fél 10 órakor a tisztai nyugdíj ügyében értekezlet tartanak.

— Köszönetnyilvánítás. Mindazok, kik felejtethetetlen jó férjem és anyánk temetésén résztvettek, vagy részvételüknek bármilyen módon kifejezést adtak, ezúton fogadják hálás köszönetünket. Özv. Fűri Andrásné és gyermekei.

— Bojtorjánhajszesz korpásodás, hajhullás ellen kitűnően bevált szer, üvege 1 korona 30 fillér. Kapható Szűcs Róbert Magyar Korona gyógyszerárában Kossuth-u. sarkán.

— Crème de lactaine saját némében páratlan hatású arcbőrzsépitő, finomító készítmény, ezen tejkrém teljesen ártalmatlan, a bőrt egyszerű használat után bársony puhává teszi, pattanásokat, szeplőket, májfoltokat gyorsan elmulasztja. Kapható Szűcs Róbert Magyar Korona gyógyszerárában Kossuth-utca sarkán. Ára 1 kor. 20 fillér.

APRÓHIRDETÉSEK.

Mihályi József Sándor kárpitós, Budai-ut 6.

Egy buzaöld az alsóvárosi telek 4-ik dűlőben szabadkézből eladó. Tudakozódni lehet Rác-utca 57. sz.

Dreher sórraktárhoz egy pincekezelő, azonnali belépésre főlvetéti. Aki ebben a minőségben már alkalmazva volt, előnyben részesül.

Ha igazán tartalmas és élvezetes olvasmányt akar, vegye meg dr. Landauer Béla „Népek csatája” című, sok képpel díszített gyönyörű könyvét Rónainé és Horváthné Kossuth utcai papirkereskedésében. Ára 1 K 50 f. Ajándékkönyvnek is felel alkalmas.

Kiadóhivatalunkban délutánként napi 3-4 órai munkára felöltött egyén (esetleg rokkant katona) alkalmazást nyerhet. Jelentkezni lehet a kiadóhivatalban.

Egy mindenes felvétetik Kümmel kerteszeteiben.

Kifutófiuk felvétetnek Knazovitzky divatruházában.

Keresek egy jó házból való fiút pincér-tanulónak azonnali belépésre. Rédei vendéglős Kossuth u. 14.

Tanulót felvesz az Egyházmegyei Könyvnyomda, Szt. István-tér 1. sz.

Kiseb-nagyobb cserép hályhák a Magyar Király szállodában nagyon olcsón eladók. Ugyanott százaz fal-törmelék ingyen elvihető.

Munkaslányok felvétetnek Haggenmacher-sörtelepen Fazekas u. 6.

Nemes szamoca, nyári fejessaláta (Május királynője és kiváló Taju paradicsom palánta kapható Széchenyi-utca 26.

Simon Judit.

Színmű 5 felvonásban. Kiss József balladája után filmre alkalmazta Mérei Adolf. Előadja az Apolló-színház pénteken és szombaton, június 9, és 10-én.

Kiss József balladája, a *Simon Judit*, megfilmesítése szerencsés választás volt. Amit a balladában megtalálunk, a tragikus összeütközéseket, azok a filmen fokozottabb mértékben tárulnak elénk.

A címszerepét Cs. Aczél Ilona, a Nemzeti Színház kiváló művésznője személyesíti. A többi szereplők is elsőrangú fővárosi művészek. Az Apolló-színház minden előadásán a balladát *Takács Annuska* fővárosi színművésznő fogja szavalni. A filmhez irt eredeti zenét *Ujházi Ferenc* fővárosi hegedűművész zongorakísérettel adja elő. Az előadások *rendes helyárak mellett*, mindkét napon 7 és 9 órakor kezdődnek. A jegyekről célszerű előre gondoskodni Krausz Verona tőzsdéjében és este a pénztárnál.

Aki a hadiárkákat szereti, az a dr. Prohászka Ottokár hadiárkváló levélzáró bélyegjeit használja. Kapható a szerkesztőségben és az üzletekben.

Jó karban levő vásári bodék, továbbá három darab kocsi épületi hordásra alkalmas jutányon áron eladó. Megtekinthető Királykut-utca 11. sz.

Saját kávépörköldő
naponta friss pörköltkáv
I kiló kávépátlék 4 K.
egy kiló pörköltkáv
13 koronától kapható
Deutsch Aladár
fűszerüzletében Buzapiac 5.

Telefon 233. — Tefon 233.

Pénteken június hó 9-én :

A SZÉKESFEHÉRVÁRI
„HADSEGÉLYZŐ”
:: :: JAVÁRA. :: ::

A tenger sötét lovagjai

Csempész dráma 4. felv.

FÉRFI GYÜLÖLÖK.

Vigjáték 2 felvonásban.

Remek kiegészítő műsor.

Előadások 7 és 9 órakor.

Rendes helyárak.

APOLLÓ-MOZGÓSZÍNHÁZ.

PÉNTEKEN, június 9 és 10-én, SZOMBATON

KISS JÓZSEF balladája filmen.

SIMON JUDIT

Színmű 5 felvonásban.

A balladát az összes előadásokon szavalja :

Takács Annuska fővárosi színművésznő.

A filmhez irt eredeti zenét *Ujházi Ferenc* fővárosi hegedűművész zongorakísérettel adja elő.

SZEREPLŐK :

Simon Judit	Cs. Aczél Ilona.	A rabbi	Vágó Béla.
Simon Juditapja	Rátkei Márton.	Házasság közvetítő	Sarkadi A.
Simon zsidó	Somlai Artur.	A ficsur	Fodor A.

A Nemzeti színház, a Vigszínház és a Király színház tagjai.

Előadások fél 7 és 9 órakor. Rendes helyárak.

Jegyek előre válthatók Krausz Verona dohánytőzsdéjében.